

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	11
ГЛАВА ПЪРВА	
ВИДОВЕ ПЕНСИИ	17
РАЗДЕЛ 1. Пенсия за осигурителен стаж и възраст	17
Право на пенсия за осигурителен стаж и възраст	17
Придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст на основание чл. 68, ал. 3 от КСО	20
Ранна пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер	21
Придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст чрез закупуване на недостатъчен осигурителен стаж	23
Начална дата за отпускане на пенсия за осигурителен стаж и възраст	25
Документи, необходими за отпускането на пенсия за осигурителен стаж и възраст	26
РАЗДЕЛ 2. Пенсии за инвалидност	27
Инвалидни пенсии. Експертиза на трайната неработоспособност	27
Право на пенсия за инвалидност поради общо заболяване	30
Начална дата за отпускане на пенсията за инвалидност поради общо заболяване	32
Пенсиониране на лицата с вродени и лицата с придобити трайни увреждания до постъпване на работа	33
Отпускане на пенсия за инвалидност при обжалвано експертно решение	34

Преосвидетелстване	36
Пенсия за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест	39
РАЗДЕЛ 3. Наследствени пенсии	41
Право на наследствена пенсия. Носители на правото на наследствена пенсия	41
Изплащане на наследствена пенсия на деца, навършили 18-годишна възраст. Документи, доказващи статута на учащ	44
Наследствени пенсии от наследодател – пенсионер	47
Наследствени пенсии от наследодател, който не е бил пенсионер	49
Получаване на добавка към пенсията на преживелия съпруг	51
РАЗДЕЛ 4. Пенсии за трудова дейност на лица, които имат стаж, положен в чужбина	55
Пенсия за осигурителен стаж и възраст на лица с осигурителни периоди в държави – членки на ЕС	57
Пенсия за инвалидност поради общо заболяване на лица с осигурителни периоди в държави – членки на ЕС	67
ГЛАВА ВТОРА	
ПЕНСИЯ ЗА ОСИГУРИТЕЛЕН СТАЖ И ВЪЗРАСТ НА СПЕЦИФИЧНИ КАТЕГОРИИ ЛИЦА	78
РАЗДЕЛ 1. Пенсионирание на учителите	78
Учителски пенсионен фонд	78
Право на ранна пенсия на учителите на основание чл. 69в, ал. 1 от КСО	79
Учителски осигурителен стаж	80
Размер на пенсията на учителите, пенсионирани на основание чл. 69в, ал. 1 от КСО	82

Срочна пенсия за ранно пенсиониране на учителите на основание чл. 69в, ал. 4 от КСО	84
Добавка от Учителския пенсионен фонд	85
РАЗДЕЛ 2. Пенсия за осигурителен стаж и възраст на лица, работещи по условията на първа и втора категория труд	87
Допълнително задължително осигуряване в професионален пенсионен фонд (ППФ) на лицата, които упражняват труд по условията на първа и/или втора категория труд	87
Пенсия за осигурителен стаж и възраст от държавното обществено осигуряване на лицата, които работят по условията на първа и/или втора категория труд	88
Процедура по отпускане на пенсия за осигурителен стаж и възраст от ДОО на лица, работещи по условията на първа и/или втора категория труд	93
ГЛАВА ТРЕТА	
ОСИГУРИТЕЛЕН СТАЖ. КАТЕГОРИЗИРАНЕ НА ТРУДА	95
РАЗДЕЛ 1. Осигурителен стаж	95
Какво е „осигурителен стаж“?	95
Осигурителен стаж без внасяне на осигурителни вноски	97
Осигурителен стаж с внасяне на осигурителни вноски изцяло за сметка на държавния бюджет	99
Осигурителен стаж с внасяне на осигурителни вноски изцяло за сметка на работодателя. Зачитане на осигурителен стаж на работниците и служителите за времето, през което са били без работа поради уволнение, което е признато за незаконно.	106
„Трудов стаж“ и „осигурителен стаж“	108
Специфични периоди, за които се зачита трудов/осигурителен стаж	109
Зачитане на осигурителен стаж чрез внасяне на осигурителни вноски само от лицата	114

Процедури за закупуване на осигурителен стаж	117
РАЗДЕЛ 2. Зачитане и изчисляване на осигурителен стаж.	
Извънреден труд	122
Изчисляване на осигурителен стаж	122
Примери за изчисляване на осигурителен стаж	126
Извънреден труд	128
Изчисляване на осигурителен стаж, в случай че лицето има положен извънреден труд	129
Установяване на осигурителен стаж	130
Установяване на осигурителен стаж по съдебен ред	136
РАЗДЕЛ 3. Категоризиране на труда.	
Правилници за категоризиране	140
Категоризиране на труда	140
Правилник за категоризиране на труда при пенсиониране	143
Наредба за категоризиране на труда при пенсиониране	154
Инструкция № 13 за прилагане на НКТП.....	162
ГЛАВА ЧЕТВЪРТА	
ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД. ИЗЧИСЛЯВАНЕ	
РАЗМЕРА НА ПЕНСИЯТА	164
РАЗДЕЛ 1. Осигурителен доход. Установяване на	
осигурителен доход	164
Периоди, зачетени за осигурителен стаж, за които не се включва осигурителен доход	166
Осигурителен доход. Минимален и максимален осигурителен доход	167
Окончателен размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица	169
Осигурителни вноски	170

Възнаграждения, които не се включват в осигурителния доход	171
Осигурителни вноски за социални разходи	175
Определяне на осигурителния доход за изчисляване размера на пенсията	176
Определяне на осигурителния доход за времето, през което лицата не са работили поради незаконно уволнение	179
Установяване на осигурителен доход	185
Проверка на осигурителния доход. Възстановяване на неоснователно получени плащания за пенсии п о вина на служител на осигурителя	190
РАЗДЕЛ 2. Индивидуален коефициент. Изчисляване размера на пенсията за трудова дейност. Примери	192
1. Индивидуален коефициент	192
2. Отложено пенсиониране	198
3. Изчисляване размера на пенсията за осигурителен стаж и възраст	201
4. Примери за изчисляване размера на пенсията за осигурителен стаж и възраст	204
5. Изчисляване размера на пенсията за инвалидност поради общо заболяване	207
6. Пример за изчисляване размера на пенсията за инвалидност поради общо заболяване	211
7. Изчисляване размера на пенсията на учителите. Пример	213
ГЛАВА ПЕТА	
ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ ПО ПЕНСИИТЕ	217
РАЗДЕЛ 1. Пенсионно производство	217
Общи положения	217
Рег на обжалване на административния акт	220

Поправяне на административния акт. Нагвзети пенсии	222
РАЗДЕЛ 2. Отпускане, спиране, възобновяване, прекратяване и възстановяване на пенсиите	225
Отпускане на пенсиите. Необходими документи за отпускането на пенсиите	225
Спиране и възобновяване на пенсия	229
Прекратяване и възстановяване на пенсиите	231
РАЗДЕЛ 3. Преизчисляване пенсиите на работещите пенсионери	234
Общи положения	234
Преизчисляване на пенсиите с осигурителен стаж и/или осигурителен стаж и осигурителен доход до 1 януари 2021 г.	236
Преизчисляване на пенсиите с осигурителен стаж и/или осигурителен стаж и осигурителен доход от 1 януари 2021 г.	238
РАЗДЕЛ 4. Промени в пенсионното законодателство през 2021 г.	245
Преизчисляване на пенсиите за трудова дейност на лицата, родени след 31 декември 1959 г., които се осигуряват в универсален пенсионен фонд, на основание § 7г от преходните и заключителни разпоредби на КСО. Пример	245
Закон за изменение и допълнение на Закона за бюджета на ДОО за 2021 г. Преизчисляване на пенсиите на основание § 7е от ПЗР на КСО, считано от 25 декември 2021 г. Пример	248
Очаквани параметри в Закона за бюджета на ДОО за 2022 г.	255

ГЛАВА ШЕСТА	
ТРУДОВОПРАВНИ АСПЕКТИ	
НА ПЕНСИОНИРАНЕТО	258
РАЗДЕЛ 1. Прекратяване на трудовия договор от работника или служителя без предизвестие, когато е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст	258
РАЗДЕЛ 2. Прекратяване на трудовия договор от работодателя с предизвестие при придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст и при навършване на 65-годишна възраст – за професори, доценти и доктори на науките	262
РАЗДЕЛ 3. Прекратяване на трудовия договор от работодателя с предизвестие, когато на работника или служителя е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер	267
РАЗДЕЛ 4. Прекратяване на трудовия договор от работодателя с предизвестие, когато трудовото правоотношение е възникнало, след като работникът или служителят е придобил и упражнил правото си на пенсия за осигурителен стаж и възраст	270
РАЗДЕЛ 5. Прекратяване на трудовия договор от работодателя с предизвестие, когато трудовото правоотношение е възникнало с работник или служител, след като му е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер	273
РАЗДЕЛ 6. Издаване на заповед за прекратяване на трудовия договор и оформяне на трудовата книжка	275
РАЗДЕЛ 7. Обезщетение при пенсиониране по чл. 222, ал. 3 от КТ	278
РАЗДЕЛ 8. Особени случаи на право на обезщетение по чл. 222, ал. 3 от КТ	296
РАЗДЕЛ 9. Дължи ли се данък върху обезщетението при пенсиониране?	303

ПРИЛОЖЕНИЯ

Превръщане на I категория труд в III и II категория труд	304
Превръщане на II категория труд в I и III категория труд	307
Превръщане на III категория труд в I и II категория труд	310
Таблица за средномесечния осигурителен доход за страната	313
Средномесечен осигурителен доход за страната, обявен от Националния осигурителен институт	324